

Komentarz egzegetyczny do tekstu:

1. Niedziela po Trójcy Świętej – J 5,39-47

Tłumaczenie dosłowne¹:

- **A** (39) Sprawdzacie **Pisma**, bo wam wydaje się, [że] w nich życie wieczne mieć. **A one są świadczące o mnie.** (40) I nie chcecie przyjść do mnie, abyście życie mieli.
 - **B** (41) **Chwały** od ludzi nie biorę, (42) ale poznałem was, że miłości **Boga** nie macie w sobie.
 - **C** (43) Ja przyszedłem w imieniu **Ojca** mego i nie przyjmujecie mnie. Jeśli inny przyjdzie w imieniu własnym, tego przyjmiecie.
 - **B'** (44) Jak możecie wy uwierzyć, **chwałę** od siebie nawzajem biorący i chwały od jedynego **Boga** nie szukacie?
 - **C'** (45) Niech się wam nie wydaje, że ja oskarżę was przed **Ojcem**. Jest oskarżający was Mojżesz, w którym wy złożyliście nadzieję.
- **A'** (46) Jeśli bowiem wierzyliście Mojżeszowi, uwierzylibyście mi, **bowiem o mnie on napisał.** (47) Jeśli zaś jego **Pismom** nie wierzycie, jak moim słowom uwierzycie?

Uwagi

- Tekst nie zawiera istotnych wariantów tekstualnych. Manuskrypty p⁶⁶ oraz p⁷⁵ omyłkowo opuszczają *theos* (Bóg) w wer. 44².

Kontekst/Forma/Struktura:

- Kontekst:
 - „[W] czwartej Ewangelii 14 razy występuje termin *martyria* (świadcstwo) i 33 razy czasownik *martyrein* (świadczyć). Świadcstwo stanowi jeden z głównych wątków w tym dziele, a nawet zostało ono określone jako <<świadcstwo>> (21, 24)“³. Jako odrębną jednostkę literacką uznaje się J 5,31-47. Skupia się ona wokół tematu świadectwa (por. 1,19-50; 3,25-26). Dostrzec można 5 świadectw wskazujących na Jezusa: świadectwo Jana Chrzciciela (5,30-35), świadectwo dzieł Jezusa (J 5,36), świadectwo Ojca (J 5,37-38), świadectwo Pism (5,39-44) oraz świadectwo Mojżesza (J 5,45-47). Brak przyjęcia tych świadectw wynika z braku wiary (5,38b), miłości Bożej (J 5,42) oraz chęci szukania własnej chwały (J 5,44)⁴.

¹ Tłumaczenie za tekstem greckim: K. Aland, B. Aland, J. Karavidopoulos, C. M. Martini, B. M. Metzger, *Novum Testamentum Graece*, wydanie 28, Stuttgart 2012. Por. tłum. *Grecko-Polski Nowy Testament. Wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi*, tłum. R. Popowski, M. Wojciechowski, Warszawa 1994.

² George R. Beasley-Murray, *John*, Word, Dallas 1987, s. 70.

³ Stanisław Mędała, *Ewangelia według Świętego Jana, rozdziały 1-12*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2010, s. 530.

⁴ Tamże, s. 528-529.

- „Podstawowa typologia J 5,19nn wygląda następująco: Mojżesz (Syn) jest powołany przez Boga (Ojciec), aby wraz z Aaronem (Jan Chrzciciel) udał się do Egiptu (niewierny Izrael), aby wyzwolić Izraela (wierzący w Jezusa) poprzez zesłanie plag (sąd). [...] J 5,22 mówi o Bogu (Ojciec), który dał Mojżeszowi (Syn) prawo do sądenia Egiptu (Żydzi); por. J 5,27; J 5,24 traktuje o Izraelu (wierzący w Jezusa), który w przeciwieństwie do Egiptu (Żydzi) uwierzył w przesłanie Mojżesza (Syn) o exodusie (życie wieczne) i uniknął plag (sąd)”⁵. Jeśli dostrzeżemy to tło typologiczne, także w omawianych wersach z J 5,39-47, to okazuje się, że Jezus, jako nowo oczekiwany Mojżesz, mający wyzwolić Izrael, zapowiadany w Pismach (J 5,39.46.47) przychodzi do Żydów, a ci, niczym Egipcjanie, nie dostrzegają Bożego źródła jego mocy, którą im objawia w znakach, dlatego też doświadczą sądu, podobnego do tego, jaki objawił się na Egipcjanach podczas pierwszego exodusu. Wątek Jezusa jako Mojżesza kontynuowany jest w rozdz. 6 tej Ewangelii (nakarmienie ludu, chodzenie po wodzie, żądanie znaku, chleb, niewiara niektórych).
- Struktura:
 - Fragment posiada *inclusio* (klamrę literacką) opartą o wątek Pism (por. części A i A’).
 - Wewnątrz tej klamry literackiej można zaobserwować paralelizm (części: BCB’C’). Części B i B’ powtarzają pojęcia „chwała” i „Bóg”, zaś części C i C’ pojęcie „Ojciec”.

Komentarz:

- **Wer. 39-40** Według autora Ewangelii Jana interpretacja Pism żydowskich powinna być realizowana chrystocentrycznie. Same studiowanie Pism nie daje życia, lecz życie daje ten, na którego one według niego wskazują.
- **Wer. 41-42.44** Pojęcie chwały (*doksa*) pojawiło się w J już w 1,14 i 2,11, a teraz dwukrotnie występuje w omawianym fragmencie (5,41.44). Syn ma chwałę od Ojca (1,14), którą objawia w znakach na ziemi (2,11). Jego oponenci przyjmują ludzką chwałę od siebie nawzajem (5,44), czego nie robi Jezus (5,41), który ma chwałę od samego Boga. Janowy Jezus uważa, że „Żydzi” powinni przyjąć chwałę od Boga w osobie Jezusa, zaś szukanie własnej chwały ich gubi, rodzi w nich brak miłości (5,42) i wiary (5,44). Egoizm oponentów szukających własnej chwały sprawia, że nie są oni w stanie dostrzec w Jezusie prawdziwej chwały, którą otrzymał od Ojca. Powoduje to, że nie są w stanie uzyskać życia wiecznego, bo ono przychodzi od Ojca przez Syna.
- **Wer. 43** Brak chęci skorzystania z jedyne go źródła chwały Boga, jakim jest jego Syn, poprzez odrzucenie świadectwa o nim zawartego w Pismach, powoduje, że dyskutanci Jezusa przyjmą kogoś innego, który przyjdzie we własnym imieniu, nie Bożym. Identyfikacja tego „innego” rodzi różne możliwości: fałszywy prorok, fałszyw nauczyciel, heretyk, ludzki antychryst. Kontekstualnie chyba najlepiej odnieść go jednak do diabła/szatana (por. 8,44; 13,2.27). Słowa z 8,44 o Ojcu „Żydów” jako diable nie należy odczytywać polemicznie, antysemitcko, itp., ale jako wskazanie na źródło niewiary i zachętę do nawrócenia⁶.

⁵ Piotr Lorek, *Motyw wygnania a doktryna piekła w Nowym Testamencie*, Warszawa 2013, s. 149.

⁶ Mędała, dz. cyt., s. 536. Beasley-Murray (dz. cyt., s. 79) traktuje odniesienie do „innego” w J 5,43 jako stwierdzenie ogólne i nie widzi w nim nawiązania np. do diabła.

- **Wer. 45-47** W J 1,45 Filip twierdzi, że spotkał tego, o którym w Prawie pisał Mojżesz. Autor J, mając chrystocentryczną interpretację Pism, argumentuje (J 5,45-47), że chociaż oponenci Jezusa twierdzą, że wierzą Mojżeszowi, to jednak okazuje się to nieprawdą, bo gdyby mu wierzyli, to przyjęliby Jezusa jako tego, o którym mówił Mojżesz. Stern: „pisał o Nim Mosze (Łk 16,31; 24,44; [Hbr] 11,26). Tradycyjny judaizm temu przeczy, ale pierwsi Żydzi mesjaniczni często opierali obronę mesjaństwa Jezui właśnie na ustępach z Pisma, w tym także autorstwa Moszego, jak np. Rodzaju 49,10; Liczb 24,17 czy Powtórzonego Prawa 18,15-18. Nawet w judaizmie niemesjanistycznym wszystkie te trzy fragmenty uchodzą powszechnie za odnoszące się do Mesjasza. Dlatego – mówi Jezus – nie muszę się silić na specjalne oskarżenie, bo zrobił to już Mosze: jeśli mu nie wierzycie, dlaczego miałbyście wierzyć mnie? Por. Łk 16,31”⁷.
- **Wer. 45** Mojżesz ma oskarżać Żydów choć ci traktowali go jako tego, który wstawiał się za nich: „Żydowska tradycja ukazywała Mojżesza jako wstawiającego się za ludem, orędującego przed Bogiem we dnie i w nocy (As. Mos. 11,17; 12,6; „dobry obrońca“, Exod. Rab. 18,3 do Wj 12,29; Filon, *De vita Mos.* 2,166; *Jub.* 1,19-21)”⁸.

Podsumowanie:

- Omawiany fragment wskazuje na kilka ważnych wątków teologicznych:
 - Bóg zapośrednicza się przez swego Syna, który objawia chwałę otrzymującą przez Ojca.
 - Zbawienie przychodzi z zewnątrz i nie jest związane z naszą własną chwałą, lecz chwałą Jezusa.
 - Studiowanie Pism samo w sobie nie przynosi życia wiecznego, lecz osoba Syna, na które wskazują.
 - Interpretacja Pism ST winna być realizowana chrystocentrycznie. Wtedy przynosi pożądaną skutek. (Podobnie winno być z studiowaniem NT.)
 - Chrześcijaństwo uczy o tym, że zbawienie jest przekazywane *osobowo* przez Słowo, rozumiane jako Osobę Syna. Słowo łączone z Pismem ma soteriologicznie drugorzędne znaczenie. Wskazuje ono bowiem na Słowo – Syna, a nie na siebie samo.

Autor: Piotr Lorek

⁷ David H. Stern, *Komentarz Żydowski do Nowego Testamentu*, Warszawa 2004, s. 288.

⁸ *Katolicki Komentarz Biblijny*, red. R. E. Brown et al., Warszawa 2004, s. 1137.